

АНОТАЦІЯ

Федорович Н. А. Співучасть у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом у кримінальному праві України. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – право. – Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, 2022.

Дисертаційна робота є першим в Україні системним і комплексним дослідженням співучасті у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом. У дисертації вивчено доктринальні позиції щодо проблем співучасті у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом, удосконалено визначення поняття співучасті у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом, простежено становлення та розвиток кримінально-правового регулювання співучасті у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом у нормативно-правових актах, що діяли на українських землях, узагальнено досвід зарубіжних держав щодо закріплення у їхніх кримінальних законах приписів, які регулюють співучасть у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом. У роботі здійснено поділ кримінальних правопорушень зі спеціальним суб'єктом і виділено групи та підгрупи таких правопорушень, з урахуванням яких виявлено особливості кримінально-правової оцінки діянь виконавця (співвиконавця), організатора, підбурювача та пособника у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом та систематизовано їх у правила, також вказано особливості співучасті у кримінальних правопорушеннях зі спеціальним суб'єктом, вчинених групою осіб, групою осіб за попередньою змовою, організованою групою та злочинною організацією, і напрацьовано відповідні правила кримінально-правової оцінки такої співучасті.

У першому розділі роботи, у якому описана методологія аналізу співучасті у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом, зосереджена увага

на історичному та зарубіжному регулюванні співучасті у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом. Також виведено дефініцію поняття співучасті у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом і окреслено вихідні позиції щодо певних спірних питань співучасті, на яких базується дисертація. Описано стан дослідження проблеми співучасті у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом у доктрині кримінального права.

Зазначено, що основним проблемним питанням співучасті у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом є можливість виконання особою, яка не наділена ознаками, вказаними у диспозиції статті Особливої частини КК України, усієї (частини) об'єктивної сторони кримінального правопорушення зі спеціальним суб'єктом. Констатовано, що чимало науковців досліджували вказану проблему як питання, яким видом співучасника кримінального правопорушення зі спеціальним суб'єктом можна вважати таку особу. Однак одностайної позиції щодо вирішення цієї проблеми немає. Зауважено, що особливості співучасті у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом з урахуванням форм співучасті майже не досліджувались.

У роботі вказано, що нормативне регулювання співучасті у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом розвивалось непослідовно у зв'язку з тим, що українські землі входили у склади різних держав, законодавство яких перебувало на неоднакових етапах розвитку. Зазначено, що, починаючи з середини XVI ст., можна прослідкувати нормативне регулювання співучасті у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом, оскільки з'являються норми про кримінальну відповідальність співучасників кримінального правопорушення зі спеціальним суб'єктом. Встановлено, що лише у XX ст. законодавцями сформульовано загальні положення, які частково регулюють співучасть у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом, а саме: норма, у якій вказувалось, що ознаки, які характеризують особу, інкримінуються тим співучасникам, у котрих вони наявні (схожа до норми,

викладеної у ч. 3 ст. 29 КК України), та норма про кваліфікацію діянь співучасників військового кримінального правопорушення (ідентична нормі, що закріплена у ч. 3 ст. 401 КК України).

Зарубіжний досвід показує, що існують різні можливості регулювання співучасті у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом, але не всі вони придатні для запозичення, адже при перенесенні деяких з них у КК України виникне потреба у зміні усього інституту співучасті у кримінальному правопорушенні, хоча необхідності у цьому немає. Звернуто увагу на такі два способи регулювання співучасті у кримінальному правопорушенні: розширення поняття виконавця та формулювання норм про співучасть у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом з урахуванням різноманітності таких правопорушень.

Враховуючи визначення поняття співучасті у кримінальному правопорушенні, спеціального суб'єкта кримінального правопорушення, кримінального правопорушення зі спеціальним суб'єктом, сформульовано дефініцію співучасті у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом. Визначено, що це умисна спільна участь декількох суб'єктів кримінального правопорушення, хоча б один із яких наділений ознакою(-ми) спеціального суб'єкта, яка(-які) відображена(-і) у відповідній диспозиції статті чи частини статті Особливої частини КК України або яка(-і) впливає(-ють) з формулювання інших ознак складу цього кримінального правопорушення, у вчиненні умисного суспільно небезпечного кримінально протиправного діяння (дії або бездіяльності).

Другий розділ дисертаційного дослідження присвячено особливостям співучасті у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом з урахуванням виду співучасника. Також проаналізовано позиції щодо кримінально-правової оцінки діянь виконавця (співвиконавця), організатора, підбурювача і пособника, які не наділені ознаками, вказаними у диспозиції статті Особливої частини КК України. Підтримано твердження, що особа, яка не наділена ознаками спеціального суб'єкта, у кримінальному правопорушенні

зі спеціальним суб'єктом може бути співвиконавцем, організатором, підбурювачем та пособником.

За критерієм можливості фактичного виконання особою, яка не наділена ознаками спеціального суб'єкта, у співучасті об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення зі спеціальним суб'єктом, виділено три групи кримінальних правопорушень зі спеціальним суб'єктом:

1) кримінальні правопорушення зі спеціальним суб'єктом, об'єктивну сторону яких у співучасті не може виконати особа, яка не наділена ознаками спеціального суб'єкта;

2) кримінальні правопорушення зі спеціальним суб'єктом, усю об'єктивну сторону яких у співучасті може виконати особа, яка не наділена ознаками, вказаними у диспозиції статті Особливої частини КК України;

3) кримінальні правопорушення зі спеціальним суб'єктом, лише частину об'єктивної сторони яких може виконати у співучасті особа, яка не наділена ознаками, вказаними у диспозиції статті Особливої частини КК України.

За спільними рисами серед кримінальних правопорушень зі спеціальним суб'єктом **першої групи** виявлено дві підгрупи: кримінальні правопорушення зі спеціальним складом, тобто такі кримінальні правопорушення, у яких суб'єктом є особа, що наділена правовим статусом, отриманим внаслідок проходження відповідної правової процедури, кримінально-протиправне діяння якої пов'язане з покладеними на неї обов'язками, і в результаті нього заподіюється або може бути заподіяна істотна шкода суспільним відносинам, учасниками яких є вказані особи, та кримінальні правопорушення зі спеціальним суб'єктом, об'єктивна сторона яких сформульована, як невиконання чи неналежне виконання особистих обов'язків особи, які не притаманні широкому колу суб'єктів, і такі обов'язки неможливо делегувати іншій особі. Вказано, що у цій групі особа, яка не наділена ознаками спеціального суб'єкта, може виконати лише діяння, які притаманні організатору, підбурювачу та пособнику.

Виявлено особливості кримінально-правової оцінки діянь співучасників у таких підгрупах кримінальних правопорушень зі спеціальним суб'єктом **другої групи**: у кримінальних правопорушеннях зі спеціальним суб'єктом, які утворилися у результаті диференціації складів кримінальних правопорушень за суб'єктом; у кримінальних правопорушеннях зі спеціальним суб'єктом, які утворилися у результаті диференціації, зокрема, за суб'єктом, але містяться в інших Розділах Особливої частини КК України, ніж загальна норма; у кримінальних правопорушеннях зі спеціальним суб'єктом, які утворюють «пари» і вичерпують усіх можливих суб'єктів; у кримінальних правопорушеннях, у яких ознаки спеціального суб'єкта сформульовані негативним способом.

Так, кримінально-правова оцінка діянь співучасників кримінальних правопорушень зі спеціальним суб'єктом першої підгрупи **другої групи** регулюється нормою ч. 3 ст. 29 КК України. Виконавець, співвиконавець, організатор, підбурювач чи пособник, які наділені ознаками спеціального суб'єкта, несуть кримінальну відповідальність за вчинення кримінального правопорушення із кваліфікованим, особливо кваліфікованим чи привілейованим складом, співучасники, що не наділені відповідними ознаками, – за вчинення кримінального правопорушення з основним складом, якщо у вчиненому відсутні інші ознаки, які кваліфікують кримінальне правопорушення.

Для належної кваліфікації діянь співучасників кримінальних правопорушень зі спеціальним суб'єктом другої підгрупи **другої групи**, вважаємо, що Верховному Суду потрібно сформулювати позицію такого змісту: при конкуренції загальної та спеціальної норми, остання з яких сформульована як кримінальне правопорушення зі спеціальним суб'єктом, співучасники кримінального правопорушення, які не наділені ознаками спеціального суб'єкта, несуть кримінальну відповідальність за співучасть у вчиненні кримінального правопорушення, яке передбачене загальною нормою.

За відсутності такого припису кваліфікуємо так: діяння особи, яка не наділена ознаками спеціального суб'єкта, і виконує усю (частину) об'єктивну(-ої) сторону(-и) кримінального правопорушення зі спеціальним суб'єктом у співучасті за нормою, яка передбачає кримінальне правопорушення із загальним суб'єктом; виконавця (співвиконавця), який наділений ознаками, вказаними у диспозиції статті Особливої частини КК України, – за нормою, яка передбачає кримінальне правопорушення із спеціальним суб'єктом; організатор, підбурювач та пособник підлягають кримінальній відповідальності за відповідною частиною ст. 27 КК України і тією статтею (частиною статті), яка передбачає кримінальне правопорушення зі спеціальним суб'єктом.

У кримінальних правопорушеннях зі спеціальним суб'єктом третьої підгрупи **другої групи**, виконавець (співвиконавець) буде нести кримінальну відповідальність за вчинення того кримінального правопорушення, спеціальним суб'єктом якого він є. Організатор, підбурювач чи пособник несе кримінальну відповідальність за те кримінальне правопорушення, у вчиненні якого брав участь.

У кримінальних правопорушеннях зі спеціальним суб'єктом четвертої підгрупи **другої групи**, особа, яка не наділена ознаками спеціального суб'єкта, не може нести кримінальну відповідальність за виконавство чи співвиконавство такого кримінального правопорушення, оскільки ці діяння для такої особи є дозволеними. Однак, функції організатора, підбурювача та пособника така особа може виконувати і нестиме кримінальну відповідальність за відповідні діяння.

Стверджено, що у кримінальних правопорушеннях зі спеціальним суб'єктом **третьої групи**, тобто у кримінальних правопорушеннях із складеним складом, які об'єднують кримінальне правопорушення зі спеціальним складом та кримінальне правопорушення, у якому суб'єкт загальний, співвиконавцем, організатором, підбурювачем чи пособником може бути особа, яка не наділена ознаками, вказаними у диспозиції статті Особливої частини КК України. Для уникнення суперечностей щодо кримінально-правової оцінки діянь

співвиконавця підтримано позицію щодо доповнення КК України положенням про співвиконавця як особи, яка виконує частину об'єктивної сторони кримінального правопорушення.

У третьому розділі роботи встановлені особливості співучасті у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом з урахуванням форм співучасті та правила її кримінально-правової оцінки.

Зокрема, вказано, що учасниками групи осіб та групи осіб за попередньою змовою як простої форми співучасті у кримінальних правопорушеннях зі спеціальним суб'єктом, об'єктивну сторону яких у співучасті не може виконати особа, яка не наділена ознаками спеціального суб'єкта, а також у підгрупі кримінальних правопорушень, ознаки спеціального суб'єкта яких сформульовані негативним способом, можуть бути лише особи, які наділені ознаками, вказаними у диспозиції статті Особливої частини КК України. У кримінальних правопорушеннях зі спеціальним суб'єктом, усю об'єктивну сторону яких у співучасті може виконати особа, яка не наділена ознаками спеціального суб'єкта (за винятком підгрупи вказаної вище), та у кримінальних правопорушеннях зі спеціальним суб'єктом, лише частину об'єктивної сторони яких може виконати у співучасті особа, яка не наділена ознаками, вказаними у диспозиції статті Особливої частини КК України, для констатації існування групи осіб та групи осіб за попередньою змовою як простої форми співучасті можлива наявність лише одного виконавця (співвиконавця), який наділений ознаками спеціального суб'єкта. Наголошено, що для ствердження про вчинення кримінального правопорушення зі спеціальним суб'єктом групою осіб за попередньою змовою як складною формою співучасті, організованою групою та злочинною організацією достатньо лише одного учасника, який наділений ознаками спеціального суб'єкта. Інші учасники можуть бути не наділені ознаками спеціального суб'єкта.

Також пояснена можливість кримінально-правової оцінки діянь учасників як простих, так і складних форм співучасті за різними статтями (частинами) статей Особливої частини КК України залежно від того, чи наділена особа

ознаками спеціального суб'єкта, у відповідних підгрупах кримінальних правопорушень зі спеціальним суб'єктом.

Зауважено про необхідність внесення змін до ст. 30 КК України, які б дозволяли здійснювати посилання на відповідну частину ст. 27 КК України у випадку вчинення кримінального правопорушення організованою групою чи злочинною організацією, оскільки у кримінальних правопорушеннях зі спеціальним суб'єктом, вчинених організованою групою чи злочинною організацією, визнання усіх осіб, незалежно від того, чи наділені вони ознаками спеціального суб'єкта, виконавцями такого правопорушення знівельовує не тільки роль цих співучасників, але й ознаки спеціального суб'єкта.

Правила кримінально-правової кваліфікації співучасті у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом сформульовано для полегшення здійснення такої діяльності. Адже особі, яка здійснює кримінально-правову оцінку, необхідно буде віднести вчинене кримінальне правопорушення до відповідної групи кримінальних правопорушень зі спеціальним суб'єктом, вибрати підгрупу і відтак віднайти потрібні правила.

Ключові слова: співучасть, спеціальний суб'єкт, кримінальні правопорушення зі спеціальним суб'єктом, кримінальний закон, форми співучасті, вид співучасника, кримінально-правова кваліфікація.

SUMMARY

Fedorovych N. A. Complicity in a criminal offense with a special subject in the criminal law of Ukraine. – Qualifying scientific work on the manuscript rights.

The dissertation on competition of a scientific degree of Doctor of Philosophy in specialty 081 – Law. – Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, 2022.

The thesis is the first systematic and complex monographic study of complicity in a criminal offense with a special subject. The dissertation studies the doctrinal provisions on the problems of complicity in a criminal offense with a special subject, improved the definition of complicity in a criminal offense with a special subject, traced the formation and development of criminal law regulation of complicity in a criminal offense with a special subject in legal act that were in force on Ukrainian lands, the general experience of foreign states in enshrining in their criminal laws the provisions governing complicity in a criminal offense with a special subject. In the objects of division of criminal offenses with special and subjective groups and under their groups, taking into account which features of criminal legal activity of the executor (co-perpetrator), organizer, instigator and accomplice in a criminal offense with a special subject in the rules also the peculiarities of complicity in criminal offenses with a special subject committed by group persons, group persons by prior conspiracy, organized by a group and a criminal organization are indicated, and the relevant rules of criminal law assessment of these accomplices are developed.

Chapter one describes the methodology of analysis of complicity in a criminal offense with a special subject, focuses on historical, foreign and international regulation of complicity in a criminal offense with a special subject. The definition of the concept of complicity in a criminal offense with a special subject is also derived and the initial positions on certain controversial issues of complicity, on which the dissertation is based, are outlined. Complicity problems of the research in a criminal offense with a special subject in the criminal law doctrine are described.

It is noted that the main problem of complicity in a criminal offense with a special subject is the ability to perform a person who is not endowed with the features

specified in the disposition of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine, all (part) the objective side of the criminal offense with a special subject. It was stated that many scholars have studied this problem as a question of what kind of accomplice in a criminal offense with a special subject can be considered such a person. However, there is no unanimous position on solving this problem. It is noted that the peculiarities of complicity in a criminal offense with a special subject, taking into account the forms of complicity have not been studied.

The paper points out that the normative regulation of complicity in a criminal offense with a special subject has developed inconsistently due to the fact that Ukrainian lands were part of different states, whose legislation was at different stages of development. It is noted that, starting from the middle of the 16th century, it is possible to trace the normative regulation of complicity in a criminal offense with a special subject, as there are rules on criminal liability of accomplices in a criminal offense with a special subject. It is established that only in the twentieth century. Legislators have formulated general provisions that partially regulate complicity in a criminal offense with a special subject, namely: a rule stating that the characteristics of a person are incriminated to those accomplices in whom they are present (similar to the norm set out in Art. 3 of Article 29 of the Criminal Code of Ukraine), and the norm on the qualification of acts of accomplices of a military criminal offense (identical to the norm enshrined in Part 3 of Article 401 of the Criminal Code of Ukraine).

Foreign experience shows that there are various possibilities to regulate complicity in criminal offenses with a special entity, but not all of them are suitable for borrowing, because the transfer of some of them to the Criminal Code of Ukraine will require changing the entire institution of complicity in criminal offenses. This is not the case. Attention is paid to the following two ways of regulating complicity in criminal offenses: expanding the concept of the perpetrator and formulating rules on complicity in criminal offenses with a special entity, taking into account the diversity of such offenses.

Taking into account the definition of complicity in a criminal offense, a special subject of a criminal offense, a criminal offense with a special subject, the definition of complicity in a criminal offense with a special subject is formulated. It is determined that this is an intentional joint participation of several subjects of a criminal offense, at least one of which is endowed with the sign of a special subject, which is reflected in the relevant disposition of the article or part of the Special Part of the Criminal Code Ukraine or which follows from the formulation of other features of the composition of this criminal offense, in the commission of a deliberate socially dangerous criminal offense (action or omission).

Chapter two of the dissertation research is devoted to the peculiarities of complicity in a criminal offense with a special subject, taking into account the type of accomplice. Positions on criminal-legal assessment of actions of the executor (co-perpetrator), organizer, instigator and accomplice, which are not endowed with the features specified in the disposition of the article of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine, are also analyzed. The assertion that a person who is not endowed with the characteristics of a special subject may be a co-perpetrator, organizer, instigator and accomplice in a criminal offense with a special subject.

According to the criterion of the possibility of actual execution by a person who is not endowed with the characteristics of a special subject, in complicity of the objective side of the criminal offense with a special subject, there are three groups of criminal offenses with a special subject:

- 1) criminal offenses with a special subject, the objective side of which in complicity cannot be performed by a person who is not endowed with the characteristics of a special subject;

- 2) criminal offenses with a special subject, all the objective side of which in complicity may be committed by a person who is not endowed with the features specified in the disposition of the article of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine;

- 3) criminal offenses with a special subject, part of the objective side of which may be committed in complicity by a person who is not endowed with the features

specified in the disposition of the article of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine.

According to common features, among criminal offenses with a special subject of **the first group**, two subgroups were identified: criminal offenses with a special composition, i.e. such criminal offenses in which the subject is a person endowed with legal status obtained through multi-stage legal proceedings, criminal whose illegal act is related to its obligations, and as a result of it causes or may cause significant damage to public relations, the participants of which are these persons, and criminal offenses with a special entity, the objective side of which is formulated, as non-performance or improper performance of personal responsibilities of an individual that are not inherent in a wide range of subjects, and such responsibilities cannot be delegated to another person. It is stated that in this group a person who is not endowed with the characteristics of a special subject can perform only actions that are inherent in the organizer, instigator and accomplice.

Peculiarities of criminal-legal assessment of accomplices' actions in the following subgroups of criminal offenses with a special subject of **the second group** are revealed: in criminal offenses with a special subject, which were formed as a result of differentiation of criminal offenses by subject; in criminal offenses with a special subject, which were formed as a result of differentiation, in particular, by subject, but are contained in other Sections of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine than the general rule; in criminal offenses with a special subject, which form "pairs" and exhaust all possible subjects; in criminal offenses in which the characteristics of a special subject are formulated in a negative way.

Thus, the criminal-legal assessment of the actions of accomplices of criminal offenses with a special subject of the first subgroup of **the second group** is regulated by the norm of Part 3 of Art. 29 of the Criminal Code of Ukraine. Executor, co-perpetrator, organizer, instigator or accomplice, who are endowed with the characteristics of a special subject, are criminally liable for committing a criminal offense with a qualified, especially qualified or privileged staff, accomplices who are

not endowed with the relevant characteristics – for committing a criminal offense, if the perpetrator does not have other signs that qualify a criminal offense.

In order to properly qualify the actions of accomplices of criminal offenses with a special subject of the second subgroup of **the second group**, we believe that the Supreme Court should formulate a position of the following content: in competition of general and special rules, the latter of which is formulated as a criminal offense offenses that are not endowed with the characteristics of a special subject, are criminally liable for complicity in the commission of a criminal offense, which is provided by the general rule.

In the absence of such a prescription, we classify as follows: the actions of a person who is not endowed with the characteristics of a special entity and performs all (part) the objective side of a criminal offense with a special entity in complicity with the rule; the executor (co-executor), who is endowed with the features specified in the disposition of the article of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine – according to the norm, which provides for a criminal offense with a special subject; the organizer, instigator and accomplice are subject to criminal liability under the relevant part of Art. 27 of the Criminal Code of Ukraine and the article (part of the article), which provides for a criminal offense with a special subject.

In criminal offenses with a special subject of the third subgroup of **the second group**, the perpetrator (co-perpetrator) will be criminally liable for the commission of the criminal offense of which he is a special subject. The organizer, instigator or accomplice is criminally liable for the criminal offense in which he participated.

In criminal offenses with a special subject of the fourth subgroup of **the second group**, a person who is not endowed with the characteristics of a special subject may not be criminally liable for the commission or co-execution of such a criminal offense, as such acts are permitted for such a person. However, such a person may perform the functions of organizer, instigator and accomplice and will be criminally liable for the relevant acts.

It is alleged that in criminal offenses with a special subject of **the third group**, i.e. in criminal offenses with a compound composition, which combine a criminal

offense with a special composition and a criminal offense in which the subject is common, co-perpetrator, organizer, instigator or accomplice to be a person who is not endowed with the features specified in the disposition of the article of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine. In order to avoid contradictions regarding the criminal-legal assessment of the co-perpetrator's actions, the position on supplementing the Criminal Code of Ukraine with provisions on the co-perpetrator as a person who performs part of the objective side of the criminal offense was supported.

Chapter three of the work the peculiarities of complicity in a criminal offense with a special subject are established, taking into account the forms of complicity and the rules of its criminal-legal assessment.

In particular, it is stated that members of a group of persons and a group of persons by prior conspiracy as a simple form of complicity in criminal offenses with a special entity, the objective side of which in complicity can not perform a person not endowed with special in the subgroup of criminal offenses, the characteristics of the special subject of which are formulated in a negative way, can be only persons who are endowed with the characteristics specified in the disposition of the article of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine. In criminal offenses with a special subject, the whole objective side of which may be committed in complicity by a person who is not endowed with the characteristics of a special subject (except for the subgroup mentioned above), and in criminal offenses with a special subject, part of which can be performed in complicity by a person who is not endowed with the features specified in the disposition of the article of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine, to establish the existence of a group of persons and a group of persons by prior agreement as a simple form of complicity may have only one performer special subject. It is emphasized that a group of persons by prior conspiracy as a complex form of complicity, organized by a group and a criminal organization, only one participant endowed with the characteristics of a special subject is sufficient to allege the commission of a criminal offense with a special

subject. Other participants may not be endowed with the characteristics of a special subject.

The study aimed to identify the criminal-legal actions assessment possibility in both simple and complex forms of complicity dermined by The Criminal Code of Ukraine Special Part depending on whether an individual is endowed with the characteristics of a special subject in the relevant subgroups of criminal offenses project.

It is noted that it is necessary to amend Art. 30 of the Criminal Code of Ukraine, which would allow reference to the relevant part of Art. 27 of the Criminal Code of Ukraine in case of a criminal offense by an organized group or criminal organization, because in criminal offenses with a special subject committed by an organized group or criminal organization, recognition of all persons, regardless of whether they are endowed with special entities the offense eliminates not only the role of these accomplices, but also the characteristics of a special subject.

The rules of criminal-legal qualification of complicity in a criminal offense with a special subject are formulated to facilitate the implementation of such activities. After all, a person who carries out a criminal law assessment will need to assign the committed criminal offense to the appropriate group of criminal offenses with a special entity, select a subgroup and thus find the necessary rules.

Key words: complicity, special subject, criminal offenses with a special subject, criminal law, forms of complicity, type of accomplice, criminal law qualification.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Федорович Н. А. Зарубіжний досвід кримінально-правового регулювання співучасті у злочині зі спеціальним суб'єктом. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2019. №6. Ч.1. С. 209-219.
2. Федорович Н. А. Історія становлення та розвитку нормативного регулювання співучасті у злочині зі спеціальним суб'єктом. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2019. Вип. 68. С. 189-200.
3. Федорович Н. А. Кваліфікація діянь співучасників кримінального правопорушення зі спеціальним суб'єктом, усю об'єктивну сторону якого виконує особа, яка не наділена ознаками спеціального суб'єкта. *Актуальні проблеми держави і права*. 2020. Вип. 88. С.135-143.
4. Федорович Н. А. Кваліфікація співучасті у кримінальних правопорушеннях зі спеціальним суб'єктом, які утворилися у результаті диференціації складів кримінальних правопорушень за суб'єктом. *Вісник асоціації кримінального права України*. 2020. Том 2. №14. С.57-72.
5. Федорович Н. А. Теоретичні підходи до співучасті у злочині зі спеціальним суб'єктом з урахуванням виду співучасника. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2020. Том 31 (70). № 2.Ч. 3. С.65-73.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. Федорович Н. А. Кваліфікація співучасті особи, не наділеної ознаками спеціального суб'єкта, у кримінальних правопорушеннях зі спеціальним суб'єктом, лише частину об'єктивної сторони яких вона може виконати. *Юридична наука в сучасному світі : здобутки та*

перспективи : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 25 вересня 2020 р. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. С. 148-152.

7. Федорович Н. А. Класифікація умисних кримінальних правопорушень зі спеціальним суб'єктом залежно від можливості фактичного виконання у співучасті об'єктивної сторони такого правопорушення особою, яка не наділена ознаками спеціального суб'єкта. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні* : матеріали XXVII звітної науково-практичної конференції (5–6 лютого 2021 р.) : у 2 ч. Ч. 2. Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2021. С. 162-165.

8. Федорович Н. А. Кримінально-правова оцінка участі особи, наділеної ознаками спеціального суб'єкта, у продовжуваному злочині. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні* : матеріали XXVI звітної науково-практичної конференції (6–7 лютого 2020 р.) : у 2 ч. Ч. 2. Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2020. С. 155-158.

9. Федорович Н. А. Особливості вчинення кримінальних правопорушень зі спеціальним суб'єктом групою осіб. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні* : матеріали XXVIII звітної науково-практичної конференції (3–4 лютого 2022 р.) : у 2 ч. Ч. 2. Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2022. С. 200-203.

10. Федорович Н. А. Особливості кримінальних правопорушень зі спеціальним суб'єктом, вчинюваних організованою групою чи злочинною організацією. *Актуальні проблеми прав людини, держави та правової системи* : матеріали XXI міжнародної студентсько-аспірантської наукової конференції, 22-23 квітня 2022 р. Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2022. С. 176-178.

11. Федорович Н. А. Поняття злочину зі спеціальним складом. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні* : матеріали XXV звітної науково-практичної конференції (7–8 лютого 2019 р.) : у 2 ч. Ч. 2.

Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2019. С. 152-155.

12. Федорович Н. А. Поняття співучасті у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом. *Актуальні проблеми прав людини, держави та правової системи* : матеріали XX міжнародної студентсько-аспірантської наукової конференції, 22-23 квітня 2021 р. Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2021. С. 173-175.

13. Федорович Н. А. Чи є підвищений вік та повторність ознаками спеціального суб'єкта злочину? *Сучасні тенденції розвитку юридичної науки та практики* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 15–16 березня 2019 р. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2019. С. 68-72.

14. Федорович Н. А. Якою ознакою складу кримінального правопорушення є форма співучасті як ознака, що кваліфікує склад кримінального правопорушення? *Теорія та практика сучасної юриспруденції* : матеріали XXVI науково-практичної конференції (20 грудня 2020 р.) : у 2 т. Том № 2. Харків : Асоціація випускників Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, 2020. С. 282-284.